

LA PRODUCCIÓ BIBLIOGRÀFICA DE L'ANY JOAN FUSTER (2022)

J. ÀNGEL CANO MATEU
Universitat de València
J.Angel.Cano@uv.es

Que la posteritat de Joan Fuster havia de ser «de paper» ja ho va deixar escrit ell mateix. El 2022, declarat Any Joan Fuster al País Valencià, el Principat i les Illes Balears, és a dir, als tres grans territoris dels Països Catalans, en clara coherència amb el projecte nacional que l'assagista defensava —de fet, és el primer escriptor de les lletres catalanes capaç d'aglutinar la voluntat de la Generalitat Valenciana, la Generalitat de Catalunya i el Govern Balear, amb els respectius comissariats—, ha donat una bona producció *en paper*. Tot seguit, ressenyarem els estudis en forma de llibre dedicats al suecà fills de l'efemèride, de manera que en quedaran fora —per falta d'espai— els congressos o les activitats culturals, a més de les edicions, reedicions, antologies, compilacions i traduccions que se n'han fet de l'obra.

Comencem amb els quatre volums de la col·lecció «Càtedra Joan Fuster» de Publicacions de la Universitat de València. En primer lloc, el mes de febrer Vicent Simbor treia a la llum *La nació literària de Joan Fuster*, un estudi sobre la idea que tenia l'assagista del concepte «nació», el qual no comprèn deslligat dels de «llengua» i «literatura», en una unió que li ocupà moltes pàgines de reflexió, i en què juguen una funció primordial els «escriptors»; una idea, però, que s'emmarca en el pensament sobre les nacions a escala europea. D'altra banda, com a conseqüència de la XIII Jornada Joan Fuster, que tingué lloc el 9 de novembre de 2021 a l'Espai Joan Fuster de Sueca, el mes de març aparegué *Joan Fuster i el periodisme*, que recollia les intervencions de Josep Lluís Gómez Mompert («Els lectors i les lectores de Joan Fuster»), Joan Manuel Tresserras («El periodisme en la cultura catalana segons Fuster»), Empar Marco («*Pro pane lucrando* —per a guanyar-se el pa—»), Francesc Pérez Moragón («El periodisme de Joan Fuster: una opció professional») i J. Àngel Cano («Els articles inèdits de Joan Fuster a Serra d'Or»).

D'aquest darrer va ser la tercera publicació, a l'abril: *Joan Fuster i Serra d'Or: els articles seriatos (1968-1984)*. Cano, per un costat, analitza l'àmplia relació entre l'assagista i la revista de Montserrat i, per un altre, justifica l'adscripció de l'artículisme literari en el gènere assagístic i, per tant, en la literatura (i no en el periodisme). Per últim, com a testimoni del simposi que se celebrà a la Universitat de València entre el 28 de febrer i el 2 de març, el mes de novembre sortia *Una posteritat de paper. Simposi Internacional Joan Fuster*, el qual reunia les ponències dels setze estudiosos que hi participaren, i les classificava en els tres grans blocs

temàtics que abraçà el suecà: la filologia (Veronica Orazi, Carme Gregori, Roger Friedlein, Salvador Ortells, Jordi Julià, Daniel P. Grau i Pere Rosselló), la història (Joan Ramon Resina, Pedro Ruiz, Ramón Villares, Teresa Muñoz, Josep M. Fradera i Ferran Archilés) i la filosofia (Joan Vergés, Sergi Rosell i Oriol Ponsatí-Murlà).

El 2022 també ens ha portat, de la mà de la Institució Alfons el Magnànim, una extensa biografia, *Joan Fuster. D'un temps, d'un país (1922-1992)*, escrita a quatre mans: les de Salvador Ortells, que s'ha ocupat del període entre el 1922 i el 1961, això és, la infantesa, l'adolescència, els anys universitaris a València i el pas de l'advocacia a l'escriptura; i les de Francesc Pérez Moragón, que s'ha encarregat de l'etapa entre el 1962 i el 1992, la qual abraça els polèmics anys seixanta, l'espera fins a la mort del dictador, els anys de la Transició democràtica i les vicissituds finals. L'índex onomàstic del final resulta d'una gran utilitat, si tenim en compte les cinc-cents pàgines que fan d'aquesta biografia una obra cabdal per conèixer la figura de l'homenot de Sueca.

Altres estudis que han llançat llum sobre diversos aspectes de l'obra fusteriana són *Joan Fuster. Figura d'un segle*, publicat per la Universitat de Barcelona, en què Antoni Martí Monterde i Àlex Matas, com a editors, recopilen les intervencions que Xavier Aliaga, Josep Ballester, Enric Bou, Jan Bruguera, Núria Cadenes, Valèria Gaillard, Ferran Garcia-Oliver, Òscar Jané, Toni Mollà, Gustau Muñoz, Ester Pino, Xavier Pla, Marina Porras, Enric Pujol, Jesús Revelles, Antoni Rico, Bernat Ruiz, Jordi Sebastià o Francesc Viadel exposaren al simposi que s'organitzà en aquella universitat el mes de febrer. O també *Fuster i els mallorquins. El debat identitari a la Mallorca tardofranquista*, de Gabriel Ensenyat, que l'editorial 3i4 publicà com a guanyador del Premi Joan Fuster d'Assaig dels Premis Octubre de l'any anterior. Ensenyat examina la identitat dels mallorquins, la relació amb els jueus i els musulmans del passat o el model de llengua existent amb Fuster com a fil conductor.

D'altra banda, podem indagar en les reflexions del suecà sobre les terres alcantines a *Alacant queda molt lluny! Joan Fuster i el sud del País Valencià* (Llibres de Frontera), de l'historiador Antoni Rico. Com també en el lligam de l'assagista amb el nord valencià, gràcies al diàleg-homenatge que hi mantenen escriptors, estudiosos i mestres com Josep Usó, Vicent Sanz, Vicent Pitarch, Imma Monlleó, Lluís Meseguer, Rosa Miró o Aina Garcia-Carbó, entre d'altres, a *FUSTERies del pont* (Edicions El Pont). Abans de tancar aquest breu recorregut, encara voldríem destacar *A casa de Joan Fuster. Les tertúlies de Sueca* (Onada), de Salvador Vendrell, en què de la mà de l'autor assistim a les converses que visqueren al número 10 del carrer de Sant Josep de Sueca, i *Fuster, sense manies (destinat, sobretot, a joves)* (Denes), de Vicent Artur Moreno, un assaig divulgatiu pensat —encara que no només— per al sector juvenil, sense prejudicis.

En resum, aquestes línies són la mostra fefaent de les inquietuds que l'obra i la figura de l'assagista de Sueca continuen suscitant en lectors i acadèmics. I això sense tenir en compte, ja ho hem dit, les antologies, les reedicions, les traduccions

o els monogràfics que diverses revistes com *L’Espill*, *Serra d’Or*, *Revista Valenciana de Filologia* o *Llengua Nacional* —més alguns articles puntuals a *L’Avenç* o *Saó*— li han dedicat. Encara podríem ampliar la llista a les exposicions o altres tipus d’activitats teatrals o musicals, però ens estendríem massa. Comptat i debatut, aquestes només han estat pinzellades bibliogràfiques del fructífer any 2022. Ara ens en queda el llegat; aprofitem-lo per seguir llegint i estudiant Joan Fuster.